



SARC

ADVIES

Algemene Raad

i.s.m. Sectorraad Kunsten en Erfgoed

Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk

7 september 2012

## Advies bij het Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering ter uitvoering van het decreet van 6 juli 2012 betreffende het lokaal cultuurbeleid

---

Op 6 juli 2012 bekrachtigde de Vlaamse Regering het decreet betreffende het lokaal cultuurbeleid. Dit decreet werd hertekend ten gevolge van het Planlastendecreet. De uitvoering van dit decreet wordt geregeld in het voorontwerp van besluit. Overeenkomstig artikel 4 van het Planlastendecreet maakt de Vlaamse Regering uiterlijk op 30 oktober 2012 de Vlaamse beleidsprioriteiten en de bijhorende subsidieregelingen voor de komende lokale beleidscyclus bekend. De gemeentes kunnen dan uiterlijk op 15 januari 2014 een subsidieaanvraag indienen door aan te geven hoe zij lokale invulling zullen geven aan de Vlaamse beleidsprioriteiten in de strategische meerjarenplanning.

Vlaams Minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur Joke Schauvliege vroeg de SARC op 23 juli 2012 om advies. Eerder gaf de SARC al advies bij de eerste principiële goedkeuring<sup>1</sup> en bij de tweede principiële goedkeuring<sup>2</sup> van het voorontwerp van decreet betreffende het lokaal cultuurbeleid. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed besprak het uitvoeringsbesluit tijdens zijn plenaire vergadering op 29 augustus 2012, de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk formuleerde een advies tijdens een werkgroepvergadering op 29 augustus 2012 en zijn plenaire vergadering op 4 september 2012. De Algemene Raad coördineerde het geheel.

---

<sup>1</sup> SARC, Gecoördineerd advies over 3 voorontwerpen van decreet, [<http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/AR/adviezen/20111208-advies-sarc-lokaal-cultuur-jeugd-sport-voor-allen-beleid.pdf>], 8 december 2011.

<sup>2</sup> SARC Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk, Advies bij de tweede principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet houdende de ondersteuning en de stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid en van het voorontwerp van decreet betreffende het lokaal cultuurbeleid, [[http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/SR\\_scw/adviezen/20120329-advies-lokaal-cultuur-en-jeugdbeleid.pdf](http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/SR_scw/adviezen/20120329-advies-lokaal-cultuur-en-jeugdbeleid.pdf)], 29 maart 2012.

## INLEIDING

---

Het uitvoeringsbesluit specificeert de Vlaamse beleidsprioriteiten bij het decreet lokaal cultuurbeleid en de subsidiebedragen waar intekenende steden en gemeentes bij een gunstige beoordeling van de aanvraag recht op hebben. Daarnaast komt ook de subsidiëring van organisaties met een specifieke opdracht aan bod, en worden richtlijnen bepaald voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Tot slot wordt ook de reglementering voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad verder vastgelegd en krijgen de steden Gent en Antwerpen eigen beleidsprioriteiten die specifiek op grootsteden zijn afgestemd.

## ADVIES

---

### 1. Continuïteit werking

Het is positief dat de huidige financiering van de gemeentebesturen (en hun bibliotheken en cultuurcentra) wordt doorgetrokken in het voorontwerp van besluit. Ook dat de provinciale structurele subsidies worden toegevoegd aan de enveloppensubsidie van het gemeentelijk cultuurbeleid en van de cultuurcentra, is een geruststelling. Deze continuïteit blijft uiteraard enkel geldig indien de middelen verdeeld blijven over een even groot aantal actoren. Het decreet voorziet dat een gemeente driejaarlijks kan intekenen op de beleidsprioriteiten. De SARC acht een toekomstige toename van intekenende gemeentes niet onmogelijk. Enkele mogelijke 'drempels', zoals de verplichting tot aanstellen van een cultuurbeleidscoördinator of de infrastructuurvoorwaarden, zijn verdwenen of versoepeld. Een toename van gemeentes die intekenen op beleidsprioriteiten is uiteraard een toe te juichen scenario, maar het mag geen financiële repercussies inhouden voor de reeds toetredende gemeentes. Momenteel wordt in het uitvoeringsbesluit niets gezegd over een mogelijk groeipad. De SARC vraagt om hiermee rekening te houden. Op z'n minst moet de administratie op de hoogte worden gebracht van de intenties van de gemeentes om al dan niet in te stappen. Op die manier is anticipatie mogelijk en is er meer rechtszekerheid op het niveau van de gemeentebesturen.

### 2. Timing indienen beleidsrelevante gegevens

Artikel 6, 10 en 14 van het uitvoeringsbesluit bepalen dat de gemeente jaarlijks voor 1 mei beleidsrelevante gegevens ter beschikking moet stellen over het gemeentelijk cultuurbeleid, de openbare bibliotheek en het cultuurcentrum. Een van die beleidsrelevante gegevens betreft de financiën. In artikel 173 van het gemeentedecreet staat echter het volgende: "Na kennisname van het verslag van de externe auditcommissie over het ontwerp van de jaarrekening spreekt de gemeenteraad zich in de loop van het eerste semester van het boekjaar dat volgt op datgene waarop de rekening betrekking heeft uit over de vaststelling van de jaarrekening." In concreto betekent dit dat de gemeenteraad tijd heeft tot 30 juni om de rekening te bespreken. Omwille hiervan, vraagt de SARC om in artikels 6, 10 en 14 '1 mei' te vervangen door '**1 juli**'.

### 3. Culturele infrastructuur

In het uitvoeringsbesluit wordt in artikel 13 een lijst van vereisten voor de infrastructuur van cultuurcentra opgenomen. Er zijn recent echter grote ontwikkelingen op het vlak van infrastructuur en veiligheid. Culturele infrastructuur moet desgevallend kunnen worden aangepast aan de geldende normen. Dit vraagt wellicht om een gezamenlijke strategie van de lokale besturen en de Vlaamse overheid. De SARC brengt hier ook graag zijn advies over culturele infrastructuur en het FOCI-reglement in herinnering.

### 4. Beleidsprioriteiten lokaal cultuurbeleid

#### 4.1. Kwaliteit en spreiding van de kunsten

Het uitvoeringsbesluit werkt in belangrijke mate voort op de Vlaamse beleidsprioriteiten uit de Beleidsbrief Cultuur (artikel 11). De SARC had hier om gevraagd in zijn advies van 29 maart 2012 bij de tweede principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet. De keuze getuigt van afstemming tussen het Vlaamse en het lokale niveau en bewijst dat de Vlaamse overheid nog steeds haar taak opneemt om de nodige accenten te leggen.

De inhoud van de prioriteiten op zich wordt dus positief ervaren. De SARC meent dat het belangrijk is dat de Vlaamse overheid zelf ook aangeeft wat zij met deze prioriteiten wenst te bereiken en hoe deze zich ten opzichte van elkaar verhouden. Op die manier kan de krachtenbundeling tussen de lokale en de Vlaamse actoren duidelijker in beeld komen en kan ook de Vlaamse overheid haar ondersteuningsbeleid hierop afstemmen (zie ook 4.2.).

Concreet vraagt de SARC bijvoorbeeld om verdere verduidelijking omtrent het begrip “duurzaam”. Er wordt nergens een definitie of verdere operationalisering van dit begrip gegeven.

#### 4.2. Professionalisering uitvoering beleidsprioriteiten door ondersteuning expertisecentra

Verschillende door Vlaanderen ondersteunde bovenlokale gespecialiseerde organisaties kunnen de bibliotheken en cultuur- en gemeenschapscentra ondersteunen bij een professionele uitvoering van de beleidsprioriteiten (zoals cultuureducatie, e-inclusie of mediawijsheid). De SARC wil er de minister op attent maken dat er een belangrijke rol is weggelegd voor organisaties als LOCUS en Bibnet, maar bijvoorbeeld ook voor het (nakende) Kenniscentrum Mediawijsheid of ENCE (Expertisenetwerken Cultuureducatie). Zij kunnen lokale spelers ondersteunen bij het uitvoeren van hun beleid. Op die manier wordt versnippering tegengegaan en wordt vermeden dat iedere bibliotheek of cultuurcentrum ‘het warm water uitvindt’.

#### 4.3. Aandacht voor participatie in het gemeentelijk cultuurbeleid

De Beleids- en BeheersCyclus, de nieuwe samenstelling van de gemeenteraden en colleges, de hersamenstelling van de adviesraden, de interne staatsvorming,...: de beleidscultuur en –structuur zal in de steden en gemeentes een grondige verandering ondergaan. De gemeentebesturen zien zich voor een bijzondere uitdaging geplaatst om al deze vernieuwingen in goede banen te leiden. Dat hierbij veel oog zal gaan naar de vormelijke aspecten en de interne processen, lijkt evident. De SARC rekent er sterk op dat de overheden tegelijk veel aandacht geven aan de “externe” processen:

transparant informeren en sensibiliseren van de burgers, betrekken van cultuurraden, organisaties, deskundigen en andere inwoners bij de opmaak en uitvoering van de meerjarenplanning,... Voor de SARC is dit een belangrijke voorwaarde om invulling te kunnen geven aan een “integraal en duurzaam cultuurbeleid”.

Het gemeentelijk vrijetijdsparticipatiebeleid moet er een zijn waar ook personen in een maatschappelijk kwetsbare situatie gemakkelijker terecht kunnen. De hersamenstelling van de cultuurraden in 2013 biedt de mogelijkheid om (nog meer) rekening te houden met deze doelgroep.

De SARC merkt een kleine discrepantie tussen de definities (artikel 1) en de beleidsprioriteiten (artikels 3, 7 en 11). Aandacht voor participatie van kansengroepen wordt expliciet vernoemd in zowel de definitie van gemeenschapsvorming, als bij de drie verschillende beleidsprioriteiten. Dat is niet het geval wat betreft de ondersteuning van verenigingen en vrijwilligers. Op zich is de opname in het besluit van beiden zeer positief te noemen, maar het ondersteunen van verenigingen en vrijwilligers zou dus zeker ook op een gelijkaardige manier herhaald mogen worden in de beleidsprioriteiten zelf.

#### **4.4. Cultuureducatie voor jong én oud**

Wat de SARC tevreden stemt, is de rode draad van beleidsprioriteit cultuureducatie. Het is zeer positief dat het uitvoeringsbesluit verder bouwt op de conceptnota cultuureducatie ‘Groeien in cultuur’ van minister van Cultuur Joke Schauvliege en minister van Onderwijs en Jeugd Pascal Smet. De terminologie en definities zijn duidelijk op elkaar afgestemd. Toch is het niet altijd even duidelijk waar de samenwerking tussen onderwijs en cultuur zich moet bevinden. Zo is samenwerken met onderwijsinstellingen voor de bibliotheken een beleidsprioriteit, maar vinden we dit niet terug bij de prioriteiten voor de cultuurcentra. Nochtans geeft de nota ‘Groeien in cultuur’<sup>3</sup> aan dat ook cultuurcentra hierin een belangrijke rol te vervullen hebben, iets wat de SARC ten volle onderschrijft.

Cultuureducatie is natuurlijk niet alleen voor kinderen en jongeren belangrijk. Mensen leren een leven lang. Zoals de SARC al eerder aangaf in zijn advies van 29 maart 2012 bij de conceptnota ‘Groeien in cultuur’<sup>3</sup>, hoopt de SARC dat lokale cultuurinstellingen een cultuureducatief aanbod uitbouwen voor jong en oud.

#### **4.5. Grootstedelijke gebieden: Brussel en de centrumsteden**

Voor de steden Gent en Antwerpen worden er in het besluit aparte, grootstedelijke beleidsprioriteiten opgenomen. De SARC vindt het vreemd dat deze niet voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad gelden. Hier gelden de algemene beleidsprioriteiten, terwijl de beleidsprioriteiten voor de grootstedelijke gebieden bij uitstek ook op Brussel van toepassing zijn.

Meer in het algemeen is de SARC voorstander van een actieve(re) relatie tussen de Vlaamse overheid en de centrum- en grootsteden. Zo kan op tal van terreinen afstemming worden georganiseerd tussen deze actoren. We denken dat, bijvoorbeeld, de aangekondigde evaluatie van het kunstendecreet ook aanleiding zal geven tot een meer diepgaande gedachtewisseling hierover.

---

<sup>3</sup> SARC, VJR & VLOR, Advies over de conceptnota cultuureducatie, [<http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/AR/adviezen/20120329-advies-conceptnota-cultuureducatie.pdf>], 29 maart 2012.

#### 4.6. Kwaliteit en spreiding van de kunsten

Vlaanderen telt een 150-tal cultuur- en gemeenschapscentra. Het circuit dat zij theatermakers, muziekgezelschappen en andere producerende actoren te bieden hebben is van onschatbaar belang voor de sector. Er is een voorzichtige tendens waarbij cultuurcentra en gezelschappen de handen in elkaar slaan om, bijvoorbeeld, samen een productie te maken. Maar deze tendens zou zeker nog kunnen worden versterkt, want een dergelijke samenwerking heeft voordelen voor zowel de centra als voor de producerende kunsthuizen: de cultuurcentra hebben een zekere inspraak bij de totstandkoming van het product, terwijl de gezelschappen zeker zijn van speelgelegenheden. Momenteel worden teveel producties gemaakt die slechts een beperkt aantal keren getoond kunnen worden. Een wederzijdse bestuiving zou een zeer positieve zaak zijn voor beide partijen.

De SARC wijst graag op het belang van de kunst- en cultuurspreidende rol van de cultuur- en gemeenschapscentra. Daarom stelt de SARC voor om de decretale bepaling verder kracht bij te zetten door artikel 11 1° te herformuleren als volgt: “1° een eigen cultuuraanbod met een lokale en regionale uitstraling realiseert dat inspeelt op de vragen en behoeften van diverse bevolkingsgroepen **en aandacht heeft voor een spreiding van en wisselwerking met door de Vlaamse overheid gesubsidieerde en ondersteunde gezelschappen**”.

#### 4.7. Evaluatie uitvoering beleidsprioriteiten

De SARC vraagt zich af hoe de uitvoering van de beleidsprioriteiten zal worden geëvalueerd en opgevolgd. Aangezien de strategische meerjarenplanning in de eerste plaats ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het Agentschap Binnenlands Bestuur, is de SARC benieuwd naar de mate waarin de sectoradministratie nog informatie zal kunnen verwerven over de inhoudelijke uitwerking van de beleidsprioriteiten. De SARC vraagt dat, naast de evaluatie in het kader van de strategische meerjarenplanning, waarbij voornamelijk de financiële impact van de beleidsplannen wordt getoetst, de Vlaamse sectoradministratie driejaarlijks of per beleidsperiode de effecten van de beleidsprioriteiten – kwalitatief – evalueert. Deze evaluatie moet in kaart brengen wat de ontwikkelingen zijn in de uitvoering van de beleidsprioriteiten. Ze kan de basis vormen voor besprekingen tussen de sectoradministratie en de lokale en bovenlokale actoren.

### 5. Autonomie t.o.v. gemeentebesturen

#### 5.1. Mogelijkheid tot subsidiëring aangeduide rechtspersoon

Niet alleen voor een gemeente zelf, maar ook voor een door de gemeente aangeduide rechtspersoon (Autonoom Gemeentebedrijf, vzw ...) moet het mogelijk zijn om aanspraak te maken op een subsidie. In het eerste ontwerp van besluit lezen we dat de gemeente *of de door haar aangeduide rechtspersoon* aanspraak kan maken op een subsidie. Deze passage, vermeld bij het gemeentelijk cultuurbeleid (voor de gemeenschapscentra), bij de openbare bibliotheek en bij het cultuurcentrum, is in het huidige ontwerp weggefallen. De vraag is waarom. Aangezien er geen juridische belemmeringen zijn om een subsidiëring vanuit Vlaanderen naar gemeentelijke juridische entiteiten

mogelijk te maken, vraagt de SARC om deze passage, opnieuw, expliciet in het uitvoeringsbesluit op te nemen.

## 5.2. Bevoegdheden van het beheersorgaan

Het decreet bepaalt in artikel 7 dat een bibliotheek, een cultuurcentrum en een gemeenschapscentrum moeten beschikken over een beheersorgaan conform de bepalingen van het Cultuurpactdecreet van 28 januari 1974. De SARC vraagt om in dit uitvoeringsbesluit, naar analogie met het vorige uitvoeringsbesluit, voor de cultuurcentra en gemeenschapscentra een bijkomend artikel in te voegen. Deze zijn niet in strijd met de bepalingen van het Planlastendecreet, maar geven zo duidelijk een stem aan het middenveld en vermijden dat de inhoudelijke en artistieke keuzes gemaakt worden door het College van Burgemeester en Schepenen en/of door de Gemeenteraad:

*Hoofdstuk 2, artikel 5 (gemeenschapscentrum):*

*'Het beheersorgaan van het gemeenschapscentrum is, op voordracht van de leidende cultuurfunctionaris, bevoegd voor de eigen programmering. Het beheersorgaan heeft tevens een adviserende functie ten aanzien van de inrichtende overheid voor alle andere aspecten van het gemeenschapscentrum.'*

*Hoofdstuk 4, artikel 12 (cultuurcentrum):*

*'Het beheersorgaan van het cultuurcentrum is, op voordracht van de leidende cultuurfunctionaris, bevoegd voor de eigen programmering. Het beheersorgaan heeft tevens een adviserende functie ten aanzien van de inrichtende overheid voor alle andere aspecten van het cultuurcentrum'.*

---

In naam van de Algemene Raad,

Luk Verschueren, algemeen voorzitter  
Iris Van Riet, algemeen secretaris

In naam van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,

Heidi De Nijn, voorzitter  
Herman Baeten, ondervoorzitter  
Lieselotte Moortgat, secretaris

In naam van de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk,

Frie De Greef, voorzitter  
Dirk Verbist, ondervoorzitter  
Marieke Roels, secretaris